

Крім стабільності, освіта також забезпечує фінансову безпеку, особливо в сучасному суспільстві. Хороша освіта, як правило, веде до високооплачуваної роботи, а також формує навички, необхідні для її досягнення.

Освіта — це те, що потрібно не лише на особистому рівні, але й на глобальному, оскільки вона зберігає наш світ у безпеці та робить його більш спокійним.

Нова українська школа – реформа, яка реалізується з 2018 року. Її ціллю є створення нової сучасної школи, яка буде давати дітям не тільки суто теоретичні знання, а також навчить їх застосовувати ці знання на практиці, в тому числі і в повсякденному житті. Це та школа, в якій діти отримують задоволення від освітнього процесу [1].

Тут їх вчать не тільки зубрити відповідний матеріал, а також навчають самостійно мислити та розвивають критичне мислення, формують нове покоління відповідальних громадян.

Водночас зауважимо, що проблема української шкільної освіти в тому, що на першому плані стоїть результат, а не сам процес освіти.

Оцінки - це лише один із показників засвоєння матеріалу. Але коли школа занадто сильно концентрується саме на ньому, то у багатьох дітей відпадає бажання навчатися, і першочерговим для них стає не здобуття корисних навичок, а виконання завдань, щоб отримати хороші оцінки та атестати. Відтак, у багатьох дітей відсутнє усвідомлення власне значущості освіти, адже немає розуміння, як застосувати вивчене в школі на практиці [3].

Важливим засобом вирішення цієї проблеми є зміна освітнього середовища, в умовах якого, завдячуючи підвищеному рівню уваги та поваги до дитини, збільшується її бажання навчатися і росте результат.

В НУШ важливе місце надається різноманітним інтерактивним формам навчання, а не просто «сидінню» за партою [1].

Ключова новація НУШ стосується зміни підходів до навчання та змісту освіти. І у МОН переконані, що це – головне. Адже мета НУШ – виховати інноватора та громадянина, який вміє ухвалювати відповідальні рішення та дотримується прав людини [1; 3]. Замість запам'ятовування фактів та понять учні набуватимуть компетентностей. Компетентність – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність. Тобто формується ядро знань, на яке будуть накладатись уміння цими знаннями користуватися, а також цінності та навички, що знадобляться випускникам української школи у професійному та приватному житті [1; 3].

Також така реформа дбає про самих вчителів, а саме – про розширений спектр дій: вибір предметів; різноманітні форми навчання та роботи з дітьми, надає більше свободи дій. Керівників шкіл (як і вчителів) уже приймають на роботу за строковим контрактом. Директор школи обирається за конкурсом. Одна людина зможе бути на цій посаді не більше двох термінів по 6 років (якщо особа призначається на цю посаду вперше, перший термін складатиме 2 роки). Після цього така людина зможе обіймати інші посади в цій школі, або ж брати участь у конкурсі директорів у іншій школі [3].

В НУШ роль і участь батьків в освітньому процесі значно збільшується. Вони стають повноправними учасниками освітнього процесу.

Отже, Нова українська школа - це досить перспективний проект, який спроможний здійснити революцію в освітньому процесі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гриневич Л.М., Бриндза В. Л., Ляшенко О.І. та ін.. Нова українська школа: основи Стандарту освіти. Львів, 2016. 64 с. Електроний ресурс: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/6499/1/osnovy_Standartu.pdf.pdf

2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. Електроний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

3. Чернова О. Нова українська школа: 9 змін, які пропонує Міністерство. Електроний ресурс: <https://hromadske.ua/posts/v-kyievi-zaboronyly-bilyty-dereva>

Хребтова А.В.,

старший учитель Вишнівського академічного ліцею №1
Управління освіти Вишневої міської ради Бучанського району,
м. Вишневе, Україна

ВИКОРИСТАННЯ НЕСТАНДАРТНИХ ФОРМ РОБОТИ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА З МЕТОЮ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ УЧНІВ

Анотація. У статті піднімається проблематика особистості вчителя як творця нових ідей і технологій, який сприймає сучасні технічні можливості і бачить шкільний світ не лише у стандартних уроках. Використання нестандартних форм роботи на уроках музичного мистецтва є засобом розвитку креативності учнів. Застосування методу проектів допомагає розкрити процес створення особистості творчої роботи від

зادуму до втілення, заохочення та активізації дитячої уяви, командної роботи. Нестандартні форми роботи є актуальними, оскільки в шкільному віці спостерігається потреба у створенні власного світогляду, прагнення до дорослості, спрямованість на самоствердження в суспільстві. Проблемне навчання вимагає від учнів більшої самостійності, здатності до планування та критичного мислення.

Abstract. The article raises the issue of the teacher's personality as the creator of new ideas and technologies, who perceives modern technical capabilities and sees the school world not only in standard lessons. The use of non-standard forms of work in the lessons of musical art is a means of developing students' creativity. The application of the project method helps to reveal the process of creating the personality of creative work from plan to implementation, encouraging and activating children's imagination, teamwork. Non-standard forms of work are relevant, since at school age there is a need to create one's own worldview, the desire for adulthood, and a focus on self-affirmation in society. Problem-based learning requires students to be more independent, able to plan and think critically.

Найважливішим елементом культури і цивілізації людства є творчість, а передумовою творчості є креативність, що розцінюється як особистісна здатність творити. Для розв'язання проблем сьогодишньої дійсності потрібні творчо мислячі особистості, адже творчий підхід до будь-якої справи допоможе професіоналу удосконалювати себе у професії. Саме тому одним із пріоритетних завдань загальної середньої освіти є формування особистості учня, розвиток його здібностей і обдарувань. Освіта – визначальний фактор розвитку людства і майбутнє за тією цивілізацією, яка максимально забезпечить розвиток інтелектуального і творчого потенціалу своїх громадян. Креативність багатогранна в своїх проявах. Завдання вчителя – створити педагогічні умови розвитку креативності учнів на уроках музичного мистецтва [1, с. 3].

Сучасний учитель – це саме той, хто бажає експериментувати, ризикувати, зберігати творчий підхід у роботі, не обмежений винахідливістю, здатністю сприймати й оцінювати інновації, сам висуває нові ідеї, здатний стимулювати інших, педагогічна професія якого ніколи не перетворюється в рутину. Сучасний учень живе в своєму сучасному світі, йде в ногу з часом і думає про майбутнє і тому освітній процес має його зацікавити, будучи інтерактивним.

Нестандартні форми організації навчального процесу досліджувалися у працях А. Сухомлинського, В. Шаталова, С. Лисенкової, І. Підласого, Д. Гілфорда, О. Опанасюк, О. Пометун та ін. Нетрадиційні уроки можуть відповідати стандартним часовим рамкам, проводитися в тій самій аудиторії, що звичайний урок, їх незвичність проявляється в побудові та формі проведення уроку, яка основана на творчій уяві дітей та фантазії вчителя. З огляду на це найбільш продуктивними у цьому віці є уроки, які залучають школяра до діяльного розв'язання завдань і проблем, ставлять його в позицію причетності до подій.

А. Макаренко стверджував: «Яка дитина в грі, така вона здебільшого буде в праці», тому майбутній діяч виховується насамперед у грі, зокрема на нестандартних уроках під час повторення, вивчення та закріплення нового навчального матеріалу [4, с.30].

Нестандартні форми роботи вимагають кропітку, насичену цікавими матеріалами роботу. До таких уроків слід готуватися заздалегідь. Передусім потрібно вибирати найбільш активних, ініціативних, добре підготовлених з теми учнів (якщо це нова тема, то даємо їм опрацювати матеріал самостійно, при цьому надаємо консультації); розтлумачуємо обов'язки учнів, можливо, спочатку на власному прикладі демонструємо ймовірний підхід до важкої ролі та забезпечуємо діалог виконавця з класом. Для цього «аудиторії» можна запропонувати зразки запитань для дискусій, основні теми для гри «брейн-рингу», «круглого столу» чи «прес-конференції», підказати тактику поведінки під час гри. І, саме, під час проведення такого уроку проявляється думка дитини, її ставлення до конкретної події, учень «розкриває» свій талант через уміння дискутувати, стверджувати свою точку зору, або, навпаки, черпати щось нове, що було невідоме до цього часу. Також цікаво проводити нестандартні уроки, що імітують які-небудь види діяльності: урок-екскурсія, урок-експедиція, на яких можна розказати і показати віртуальні подорожі не тільки по музеях світу, а і подорожувати у часі [3].

Сьогодні у центрі освітнього процесу перебуває учень. Від його творчої активності на уроці, вміння міркувати, висувати і обґрунтовано доводити свої думки, вміння спілкуватися з вчителем, учнями класу, залежить успіх у свідомому опануванні програми. Тому впровадження нестандартних форм роботи на уроках є передумовою активної пізнавальної діяльності учнів, що пробуджує інтерес до знань і сприяє духовному та інтелектуальному розвитку учнів в сучасній школі. Нестандартні форми роботи тісно пов'язуються з інтерактивними, тому на уроках найактивніше потрібно застосовувати групову діяльність (роботу в малих групах, парну роботу) [7].

Серед методичних засобів нестандартного навчання, які активізують розумову діяльність та розвивають творчий потенціал учнів доречно використовувати ігри «Веселий м'яч» та «Мікрофон», де учні відповідають на запитання або розповідають про цікаві мистецькі події, про композиторів, улюблений гурт, виконавців. Такі методи надають можливість кожному сказати щось швидко, по черзі, відповідаючи на запитання або висловлюючи свою думку чи позицію.

У музично-творчій роботі чільне місце потрібно надати різним видам музичного виконавства, не виключаючи і можливостей імпровізації. Саме у співах, музикуванні та рухах зосереджена самовираження учнів, його творче сприймання уроку музики. Цінність такого самовираження визначається не стільки якістю музичного продукту, скільки самим процесом переживання музики. Уже є традицією на уроках музичного мистецтва в початковій школі – елементарне музикування (гра на шумових інструментах). Добір музичного

матеріалу: від народної музики – до класичної. Є де пофантазувати і показати свій креатив не тільки вчителю, а і дітям.

Багато цікавого учитель може розказати дітям 1-го класу на тему «Зустріч із театром», адже це вікно у світ фантазій і мрій. Дехто вперше поринає у світ театрального мистецтва. Побачивши ляльковий театр і гру акторів, діти з великим задоволенням беруться виконувати роль артистів і саме тут, у грі, починаються дива! Дитина розкривається, її переполюють емоції, вона поринає у світ казки...

Так творчо і нестандартно можна провести урок-узагальнення у молодшій школі за вищезгаданою темою. Форма уроку – постановка театралізованої віршованої казки. При підготовці до такого нестандартного уроку потрібно розповісти дітям казку, свою розповідь обов'язково підтримувати відповідними слайдами презентації, щоб учнів якомога більше вразила і зацікавила казка, а також з'явилося бажання допомогти головним героям. Для таких уроків можна порекомендувати учителям використовувати віршовані казки. Доречно запропонувати віршовані твори вчителів-практиків, які адаптовані для дітей молодшого і середнього віку: серед таких методичних збірників є «Казкова мозаїка» І. Дубровіної, А. Хребтової, в якому казки викладено в дуже простій і легкій для учнів формі, вони легко запам'ятовуються дітьми, і як показує практика, така форма уроку проходить у творчій і театральній атмосфері, в якому діти допомагають головним героям перебороти перешкоди на шляху до щасливого фіналу казки [2].

Проблемне навчання вимагає від учнів більшої самостійності, здатності до планування та критичного мислення. Саме це є однією з причин порівняно складної технології його реалізації. Таке проблемне запитання, яке об'єднує різні частини уроку в єдине ціле можна запропонувати, наприклад, на початку уроку «Як виникла музика» (5-й клас): Як же виникла музика? Як виникли перші музичні інструменти?

Протягом уроку діти уважно слухають учителя, дивляться презентацію до теми уроку та після розповіді готові дати відповідь на поставлене запитання.

У 6-му класі при вивченні теми «Камерно-вокальні жанри: пісня» можна практикувати проектну діяльність, яка потребує підготовки кожного учня. На вступному уроці пояснити мету цього проекту. Протягом етапу підготовки учні звертаються за допомогою до рідних. Результатом роботи є створення проекту «Улюблена народна пісня нашої родини», в якому учні разом з родиною виконують народну пісню, записують на відео і, з дозволу родини, відео можна переглянути з учнями у класі.

У 7-му класі при вивченні теми «Карнавал – свято музики і танцю», доречно учням задати творче завдання: виготовити карнавальні маски, в яких би вони могли бути на карнавалі, і вже на уроці провести зовсім нову форму уроку: карнавал, де учні покажуть свої роботи, розкажуть про карнавальні маски, які вони виготовили, про історію виникнення карнавалів і все, що пов'язано з ним. Для вчителя мистецтва важливо уміти створювати презентації до уроків, подавати додаткову інформацію у вигляді відеофільмів, мультфільмів. За допомогою ІКТ педагог ми разом з учнями має можливість стати відвідувачами віртуальних екскурсій, картинних галерей, глядачами оперних та балетних постановок, а учні ще і відчуті себе справжніми зірками української естради [5].

Підвищення наочності на занятті сприяє якісному засвоєнню навчальний матеріал, відбувається зацікавленість уроком та предметом та встановлення міжпредметних зв'язків; змінюються на краще взаємини з учнями, далекими від предмету, особливо з дітьми, захопленими комп'ютером вони починають бачити у викладачеві «споріднену душу». Використання інформаційних технологій дозволяє залучити учнів до такої діяльності: створення творчих робіт; пошукової роботи під час вивчення народної творчості української музичної культури, творчості композиторів світу, тощо; оформлення результатів своїх досліджень у вигляді методу проектів за певними темами.

Використання методу проектів допомагає розкрити процес створення особистості творчої роботи від задуму до втілення [7]. Так, для заохочення та активізації дитячої уяви, командної роботи варто використовувати програму по складанню пазлів *jigsawplanet*, в яку потрібно завантажити будь-які зображення і розбити їх на необхідну кількість фрагментів. Одними з таких ігор є: «Склади портрет композитора» та «Склади портрет відомого співака». Такий варіант роботи можна використовувати на підсумковому уроці, як змагання між дівчатами та хлопцями, як заохочення для найбільш активних на уроці дітей. Нестандартні форми роботи на уроці допомагають залучити до активної діяльності всіх учнів, дозволяють кожній особистості реалізовувати себе в навчальній та позаурочній діяльності засобами мистецтва. Але відмовлятися педагогу музичного мистецтва від традиційних форм вважаю недоцільним, адже тільки грамотне і гармонійне поєднання нового і старого може дати найкращі результати. Так, фізкультхвилинки, ритмічні вправи стали набагато цікавішими за рахунок ІКТ технологій та програм YouTube каналу, зокрема *body percussion*, «*Creative Teacher*», «*З любов'ю до дітей*», які можна впроваджувати на уроках як дистанційно, так і очно.

Отже, використання нестандартних форм роботи на уроках музичного мистецтва з метою розвитку креативності учнів нестандартним шляхом формує сучасну творчу особистість. Нетрадиційне навчання на уроках музичного мистецтва в середній школі приводить до очікуваних результатів: опанування учнями естетичного комплексу (почуття, сприйняття, оцінки, судження, інтерпретація, потреба, смак, ідеал); формування і розвиток предметних компетенцій шляхом здобуття власного естетичного досвіду; розвиток художніх інтересів і потреб, художніх здібностей і розвиток в свою чергу креативності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Виноградов Л. Музикування як діяльність спілкування. *Мистецтво*. 2008. №2 (6). С. 3–8.

2. Дубровіна, І.В. Хребтова, А. В. Казкова мозаїка : підготовка педагогів дозвіллевої сфери засобами театралізованих вистав : навч.-метод. посібн. Біла Церква: Вид-во «КОІПОПК», 2017. 130 с.
3. Інноваційні технології навчання від А до Я / упор. В.Волканова. К.:Шк. Світ, 2011. 96 с.
4. Макаренко А. С. Методика виховної роботи . Київ : Радянська школа, 1990. 366 с.
5. Макаренко Г.М., Наземнова Т.О., Міщенко Н.І., Дорогань Л.О. Музичне мистецтво: підр. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. Харків:Оберіг, 2007.192 с.
6. Максимюк С.П. Педагогіка: навчальний посібник. К.: Кондор, 2005. 67 с.
7. Пехота О. М., Кіктенко А. З., Любарська О. М. та ін. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. О. М. Пехоти К.: А.С.К., 2001. 256 с.

Цибулько Л. Г.,
доктор педагогічних наук, професор, в.о. завідувача кафедри педагогіки,
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»,
м. Слов'янськ, Україна

Гриценко П. Ю.,
студентка III курсу Факультету початкової, технологічної та професійної освіти,
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»,
м. Слов'янськ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВНОЇ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У СУЧАСНІЙ ШКОЛІ

Анотація. Стаття присвячена особливостям організації виховної роботи в умовах дистанційного навчання у школі. Визначено особливості діяльності класного керівника у виховному процесі. Проаналізовано основні завдання, напрямки та зміст виховання під час дистанційної роботи школи.

Abstract. The article is devoted to the peculiarities of the organization of educational work in the conditions of distance learning at school. The features of the class teacher's activities in the educational process are determined. The main tasks, directions and content of education during distance work of the school were analyzed.

Починаючи з 2020 року проблема дистанційного навчання є найбільш актуальною не тільки у світі, а й в Україні зокрема. Спочатку на це вплинув Covid-19, який змусив усі школи перейти на дистанційне навчання. Наразі в умовах повномасштабного вторгнення РФ навчально-виховний процес у онлайн форматі триває. Відповідно до Закону України «Про освіту», Концепції Нової української школи виховання є невід'ємною складовою освітнього процесу, охоплює усі сфери шкільного життя і має ґрунтуватися на загальнолюдських цінностях. [10].

Питома вага в організації виховної роботи у закладах загальної середньої освіти належить класним керівникам. Діяльність класного керівника регламентується «Положенням про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти», затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 6 вересня 2000 року №434, затвердженим у Міністерстві юстиції України 26 вересня 2000 року №659/4880 (з змінами). [6]

Проблемами впровадження дистанційної освіти в Україні плідно займалися такі науковці, як В. Биков, С. Вітвицька, В. Кухаренко, Н. Клокар, Е. Полат. Можна стверджувати, що в Україні визначено певний вектор розвитку дистанційної освіти, як одного з головних напрямів сьогодення. [9, с 232]

Метою статті є висвітлення та аналіз особливостей організації виховної роботи класного керівника в умовах дистанційного навчання у сучасній школі.

Пандемія, викликана поширенням Covid-19, змусила усе суспільство, в тому числі педагогічну спільноту, адаптуватися до нових умов життя, роботи, навчання, виховання та відпочинку.

У зв'язку з карантинними обмеженнями, запровадженими у 2020 році, усі навчальні заклади України перейшли на дистанційне навчання. [1] Дистанційне навчання — це навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які забезпечують інтерактивну взаємодію вчителів та учнів на різних етапах навчання і самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі. [5, с. 3]

Під час упровадження онлайн-навчання у різних освітніх закладах визначено, що вибір моделі організації напряму залежить від досвіду роботи учасників освітнього процесу з комп'ютерною технікою та інформаційними технологіями, а також від рівня мотивації учнів і здатності вчителів до опанування нових методів викладання [2]. Як наслідок, дистанційне навчання у різних закладах освіти було організовано за допомогою використання різноманітних онлайн-середовищ, сервісів та платформ.

Для проведення такої роботи вчителі та класні керівники використовують соціальні мережі, сервіси Google Classroom, ClassDojo, Zoom. У соцмережах можна проводити різні челенджі та флешмоби. Серед інших виховних заходів можуть бути зустрічі, класні години, різноманітні заходи, онлайн екскурсії тощо. Використовуючи надані інформаційні ресурси, від вчителів очікується не тільки організація усієї навчальної діяльності учнів, а й їх виховання.